

Protokol nahrávky*

Pamětník: Miloš Dvořák

Datum a místo natáčení: 27. 2. a 20. 3. 2023 v narátorově domě ve Smiřicích

Natočila a zpracovala: Tereza Vinická

1. nahrávka	
0:00:00	Představení narátora. Miloš Dvořák se narodil 29. ledna 1939 ve Smiřicích. Otec Bohuslav (1911–1970) pocházel z Nové Říše na Moravě a do Smiřic přišel jako vyučený klempíř, ve 20. letech pracoval v soukromé zámečnické firmě, později údržbářem ve VDP [Východočeské konzervárny a lihovary, jiný název podniku byl Kávoviny] v nedalekých Černožicích. Matka Anežka za svobodna Fantová (1911–1986) pocházela z rodiny mlynářského dělníka ze Smiřic, byla z devíti sourozenců. Vyučila se dámskou krejčovou, ale pracovala také ve VDP až do narátorova narození. Později dělnicí ve Státním statku. Základní školu začal navštěvovat v roce 1945 velmi blízko rodného domu, jeho spolužačkou byla i pozdější zpěvačka Nad'a Urbánková, tehdy Balabánová. Křtěn v Církvi československé husitské. Učitel s dětmi v páté třídě hrál divadlo na místní scéně, později narátor hrál s ochotníky. S dětmi o dva roky staršími hrál s tímtež učitelem i herec Luděk Munzar, kamarádili se. O inscenacích, v nichž L. M. hrál – Zlatý kočár, Krejčův Strakonický dudák s Radovanem Lukavským jako Vocílkou zpívajícím na pohyblivém chodníku. Po gymnáziu se narátor zkoušel dostat na DAMU – nepřijat, jednoletý učitelský kurz – učil na ZŠ v Meziměstí. Vycházel z osmé třídy, ale byla i možnost jít do deváté, vysvětlení složitého systému vzdělávání, který se v té době zkoušel.
0:14:29	Na gymnáziu už ho divadlo zajímalo hodně, chodil do Hradeckého oblastního divadla (později Divadlo Vítězného února), účast v recitačních soutěžích. Mládežnický divadelní soubor ve Smiřicích – Jak přišla basa do nebe – role čerta, tendenční hra Emy Řezáčové Jana, Hrubínova Šípková Růženka – sestra Lud'ka Munzara – vzpomínka. Vzpomínky na profesionální hradecké herce – Stanislav Zindulka, Míhula, šéfem Milan Pásek – slavná éra – alternativní postupy – např. Medeia se nehrála klasicky na jevišti ale na praktikáblech nad orchestřištěm. V hale plzeňské Škody hrálo hradecké divadlo pod Páskovým vedením Irkutskou historii. V Adalbertinu v Hradci Králové Milan Pásek také recitoval melodramy. Z herců si pamatuje také Zoru Božinovou a herce Jurečku a Patočku ve hrách Voskovce a Wericha, Jarmilu Derklovou, Dagmar Felixovou jako Manon Lescaut. Vzpomínka na Radovana Lukavského na téma chátrající paměť. V Hradci působil i Pravoš Nebeský. Narátor maturoval v roce 1956, po roce ještě doplňující maturita z pedagogických předmětů. Učitelem v Meziměstí, pátá třída, od pololetí přeložen na jedenáctiletku do Broumova, dostal první třídu, s maturitním ročníkem hrál Mahenovu Uličku odvahy

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukuje informace v té podobě, v jaké je uvádí narátor. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

	v broumovském divadle. Tam si ho všiml Pavel Fiala, absolvent průmyslovky a divadelní nadšenec. Rozuměli si, P. F. znal inscenace E. F. Buriana (který inscenoval poválečné reminiscence svých slavných kusů), byl „praštěný Majakovským“.
0:33:10	Později se rozhodli věnovat spolu divadelní činnosti a začali shánět spolupracovníky. Po prázdninách po prvním roce učení připravili dramaturgii Máchova Máje s hudbou, moderní svícení a jiné nápady, chtěli se lišit od místních ochotníků. Jako svazácká parta se zúčastnili i tzv. stavby mládeže. Před válkou si slíbili vrátit se do Broumova a pokračovat. O válce – odposlechy německých stanic v Klenčí pod Čerchovem. Pavel Fiala dělal divadlo i na válce, kde poprvé použil název Kladivadlo (inspirován studií E. F. Buriana). Na válce v Litoměřicích potkal autor také Miroslava Moravce a po vyslání na Čerchov spolu připravili divadlo poezie s názvem Válka (inspirace E. F. Burianem, jehož Válku znali z desky, která v 50. letech vyšla), inovace – zařazení i jiných básníků (mj. Pavel Kouhout a jeho poezie 50. let). Krátce o M. Moravci – herec vystudovaný neměl, jeho působení ještě před angažmá v Praze, nucený odchod z Divadla na Vinohradech v době šéfování Jiřího Menzela. Pásmo Válka mělo hudební doprovod s cimbálem. Účast na Armádní soutěži tvořivosti mládeže [Armádní soutěži umělecké tvořivosti]. Populární byla Laterna Magika, promítání na jevišti, naproti tomu Válka byla obyčejná a to mělo úspěch – další přehlídky a pochvaly, že se tvůrci nenechali zlákat technikou a zapůsobili jednoduchostí.
0:50:43	Na Jiráskově Hronově účinkovali společně s olomouckým souborem pod vedením otce Richarda Pogody [Rudolf Pogoda]. Hrál zde v tomto roce i Nad'a Urbánková s jaroměřským souborem v Jiráskově Kolébce. Při účinkování v Litvínově se potkali s Mirkem Kovaříkem, ukázky z Války pak vysílali v armádním vysílání Československé televize, přenos ze sálu automotoklubu v Opletalově ulici [tehdy Autoklub Republiky československé, dnes Autoklub ČR]. Už během války s Pavlem Fialou plánovali společné divadelní působení v Broumově. P. F. s sebou přivedl Vladimíra Šumana, sháněli další členy souboru – přišla Uršula Kluková (byla zdravotní sestrou v broumovské porodnici) a další. Pásmo z Fialových veršů, Kabaret o myšilidech – diplom na Hronově, herečka Věra Lejdarová za herecký výkon. Kladivadlo bylo stále ještě amatérské. Stavba tušimické elektrárny, potřeba divadelního souboru, soubor dostal nabídku a v únoru 1963 se přestěhoval do Kadaně (jedenáct členů). Tam se ale cítili podvedeni, nový KD nevyhovoval potřebám divadla. Zde inscenace Hudryáda a Skrokodýl.
1:05:50	Soubor v Kadani začal narážet na nepochopení a odsouzení měšťácký smýšlejících lidí. Vzpomínka na výstřednost Pavla Fialy. Kabaret o myšilidech se hrál v Chomutově pro účastníky okresní konference strany – Fialovy texty svou komikou zaměřeny proti straně, ovšem prošlo to. Členové Kladivadla: Vladimír Šuman (v civilu stavební technik), [Bohumír] Vaňous (klavírista), Magda Vaňousová (vystudovala operní zpěv), Dana Kupcová (úřednice z Domu osvěty), vsuvka o natáčení filmu dvojice Kadár-Klos Obžalovaný na stavbě tušimické elektrárny, Dieter Kupetz, Věra Lejdarová (studentka učitelství), Dáša Steinigerová (učitelka), Uršula Kluková (zdravotní sestra, na stavbě pak

	úřednice). V Kadani se přidali další účinkující. Vedle kina byla Lidová škola umění, kam se soubor přemístil, ale potřeboval zřizovatele, kterým se stalo Sdružení rodičů a přátel LŠU. Zahraniční zájezd do NDR – Arbeitfestspiele v drážďanském kraji s představením Máslo – popis. Prošli Soutěží tvořivosti mládeže – ústřední kolo v Plzni, porotci už je znali. Dramaturgyně Jarmila Drobná (Hradec Králové). Soubor směřoval k profesionalizaci – narátor s P. Fialou, J. Drobná a další porotci, úředníci MK, ředitel divadla v Ústí n. L. Joža Mikula a další o tom jednali a bylo domluveno, že se soubor přesune do Ústí a stane se součástí Státního divadla Z. Nejedlého.
1:20:40	Následovalo další stěhování, ale už bez přidělení bytů – herecký dům na náměstí. Jen část herců ale mohla být členy souboru, bydlení bylo problematičtější. Narátor už byl z Broumova poprvé ženatý a měl dceru, zprvu se tedy do těchto podmínek se souborem nestěhoval. O organizaci a správě divadelního života na krajích – kulturní odbory Krajského výboru KSČ. Narátor byl krajský metodik pro amatérské divadlo a umělecký přednes, popis činnosti – setkání s Janem Císařem nebo Pavlem Boškem a dalšími. Dělal i semináře pro fotografie, věnoval se oboru, fotil. Na kulturním odboru se rozhodovalo vše, například i známý přesun mosteckého kostela. Do Ústí se přestěhoval o rok později a začal se věnovat divadelnímu provozu. Z Kadaně se v první vlně (s Pavlem Fialou) přestěhovali do Ústí také Josef Dvořák a Milan Krejčík (učil na stavební průmyslovce), po odchodu B. Vaňouse dělal hudbu. Referentem pro kulturu v Ústí byl Luděk Sobota, po krátké spolupráci s Kladivadem odešel do liberecké Ypsilonky. Přišli také Václav Helšus, Ladislav Bambas (otec herce Daniela Bambase), Ivan Dědeček. Popis prostor, kde Kladivadlo hrálo a který časem přestal dostačovat.
1:36:40	Objevení prostoru v tehdejším Divadle hudby, kde Milan Moravec provozoval kino. Popis organizace prostoru, divadlo se o něj dělilo s kinem. Stále součástí Státního divadelního studia, kde se ovšem změnilo vedení – Mikulu, který nad Kladivadem držel ochrannou ruku, vystřídal Nevolovský. Jméno Kladivadlo zakázáno, zákaz hraní Fialových her, posléze P. Fialu vyhodili. O Jiřím Císlerovi, který do Kladivadla přišel z Pardubic, spolu s ním přišla i jeho partnerka herečka Jana Kasanová. Jednání se v počátku vedla také s [Bronislavem] Poloczkem, který si ale vybral Ypsilonku, a s Ladislavem Frejem. O herci Kladivadla Michaelu Junáškoví. Problémy souboru, nebyl už v Divadle hudby vítán. Vývoj názvu souboru. Po zákazu názvu Kladivadlo byl chvíli Groteskou, později Činoherní studio mladých (nevhodná zkratka ČSM jako svazáci), změněno tedy na Činoherní studio. Státní divadelní studio ČS vyčlenilo ze své „stáje“ a nebyl tedy žádný příjem, organizační chyba. Někteří umělci v této době odcházeli (Ivan Dědeček, Josef Dvořák, Jiří Císler s Janou Kasanovou a jiní). Pak ale přišli další např. Antonín Pokorný, Ladislav Frej na inscenaci Královské variace. Odbočující vzpomínka na dobu, kdy se ještě jako Kladivadlo soubor snažil dostat do Prahy a „koketoval“ s Palácem Olympic. Prostor ale nakonec získalo Studio Ypsilon.
1:50:13	První sezóna Činoherního studia byla v letech 1972–1973. (V letech 1972–1975 studiu šéfoval Jaroslav Chundela). Se souborem hrál také Rostislav Novák a částečně mu před Jaroslavem Chundelou šéfoval

	Norbert Snítel. J. CH. jako vystudovaný herec hrál v divadle v Libni [Divadlo S. K. Neumanna] a před svým angažmá v ČS působil jako operní režisér na Slovensku. Do ČS sehnal Danu Balounovou, v Liberci objevil narátorovu manželku Marii Spurnou, už dříve přišla Jelena Šebestová, později Juklová. O některých hercích souboru ČS: Jindřich Kain, Marie Veselá-Bartůňková, Rudolf Felzman, Jan Kravka, Václav Helšus aj. Náplň narátorovy práce v Kladivadle a ČS. Občas náborářem, podklady pro platy (ekonomickou agendu ale vedlo St. divadelní studio, dokud pod něj ČS patřilo), sestavoval programy a plakáty včetně spolupráce s tiskárnou, sháněl dopravu na zájezdy. S rozjezdem ČS narátor už nehrál, nebo jen sporadicky, nebyl už čas. Období počátku ČS bylo pro členy souboru velmi nejisté. Funkcionáři strany doufali, že soubor sám zanikne, ale rušit jej nechtěli, bylo krátce po uzavření Divadla za branou, nechtěli ve světě působit barbarsky. První představení: Moliérovi neznámí Lidé obtížní, Pět večerů (Volodin, překlad a úprava Josef Topol krytý J. Chundelou), pohádky Karla Čapka, Memoáry admirála Memoriála, r. Evald Schorm, Prokleté svatby, Yvonna, princezna burgundánská, Diogenés – dobrá návštěvnost. Průlom v návštěvnosti ovšem znamenala Páralova Profesionální žena v režii E. Schorma. Ještě k éře před Jaroslavem Chundelou, kromě Pavla Fialy také jiní tvůrci-režiséři: mim Bohumír Valenta v Ústí udělal dvě představení. Jiří Cízler režíroval úpravu Suchovo-Kobylyna, Rudolf Felzmann jako úlitbu straně pásma poezie Živote, díky!, J. Císler Hadriána z Římsů s Josefem Dvořákem a tvořil tu také Ivan Bednář. Podrobněji o Jaroslavu Chundelovi. Pod jeho vedením šlo více o činohru, až na pásma, která dělal například Otakar Roubínek nebo Leoš Suchařípa. J. CH. věděl a nebál si přiznat, že existují mnohem lepší režiséři než on a ty také do divadla zval – na pohádky Jana Nováka, dále Evalda Schorma, Ivana Balad'u – filmový režisér, který nesměl točit (v ČS inscenoval Shakespearův Sen noci svatojánské ve starém překladu buditele Františka Douchy). Nesrozumitelné představení, ovšem pro Jiřího Bartošku a Karla Heřmánka se stalo důvodem, pro který přijali angažmá v ČS.
2:07:56	Prokleté svatby v překladu Josefa Topola v krytí Zdeňka Mahlera, Pokolení před Petrem – pásma podle Julia Fučíka, ovšem s písničkami Voskovce a Wericha. Witold Gombrowicz se nesměl hrát, ale Yvonna, princezna burgundánská byla výjimečně povolena v režii J. Chundely – první inscenace, na které v ČS dělala kostýmní výtvarnice Irena Greifová. O Evaldu Schormovi. V ČS dělal zmíněného Diogena, Profesionální ženu a u inscenace Jakub fatalista kryl autora Milana Kunderu. Byl podle M. Dvořáka geniální. Režíroval, jako by si nevěděl rady a zdánlivě nechával na řešení přijít herce. Cenil si ho i jako člověka.
2. nahrávka	
2:11:22	O Kladivadle v souvislosti s Jiřím Císlerem. V roce 1969 Pavel Fiala poznal, že herectví s režii a celkovou přípravou inscenací už nezvládá a hledala se posila do uměleckého souboru. J. Císler byl v Pardubicích, kde hrál i režíroval (Nedozpívaný hit; Těžká Barbora; August August, august), měl tam ale potíže. S Kladivadlem se domluvil na inscenování i jiných textů než Fialových – dvě aktovky F. Saganové Zámek

	ve Švédsku a Někdy i housle. Dále Brejle – s Janou Kasanovou v hl. roli, Paprsek podle Suchovo-Kobylyna, Hadrián z Římsů. Byl pouze jednu a půl sezóny. Byl dobrý režisér, vyžadoval přesnost, měl mnoho nápadů, dovedl využít invence Josefa Dvořáka v Hadriánovi. Rekapitulace hledání názvu pro Činoherní studio. O Norbertu Snítilevi – režiséru přechodné sezóny ČS – prokázána spolupráce s STB. Vedení ČS bylo na DAMU na absolventských představeních ročníku V. Vejražky: herci Tomáš Töpfer, Patr Vaněk, Jiří Lábus, Eva Trejtnarová. O okolnostech angažování mladých herců – rozhovor s N. Snítilým a T. Töpferem. Do ČS nakonec nastoupil pouze Petr Vaněk. Později přišli Karel Heřmánek a Jiří Bartoška, které zaujala inscenace Ivana Baladi Středoletní noci sen. O Otakaru Roubínkovi – velkým přínosem pro ČS, vzdělaný dramaturg, stmeloval soubor, připravil Pokolení před Petrem – přestože úlitbové představení, nemusel se za něj soubor stydět, také sestavil texty tereziánských vězňů, které uvedli s hudbou Jaroslava Ježka.
2:27:50	Páralova Profesionální žena v režii Evalda Schorma byla velmi úspěšnou inscenací i díky Páralově vazbě na Ústí a jeho popularitě. Autor byl s nastudováním velmi spokojen. Výteční byli kromě Marie Spurné v titulní roli i J. Bartoška, K. Heřmánek, Z. Dušek a D. Balounová. V době mateřské dovolené roli Soni alternovala Eliška Balzerová. Odbočka k ústeckému filmovému klubu v Divadle hudby pod vedením Milana Moravce – jeho simultánní překlady filmů z angličtiny. Zpět k častému stěhování souboru už od dob Kladivadla. V době ČS stěhování do Státního divadla (sídlo opery), kde se hrálo jen pro přízemí, a to dvě sezóny. Primátor Ústí n. Labem souboru nabídl stěhování do kina Revoluce na Střekově. Prostor si členové souboru sami představili za pomoci školského opravárenského střediska. Podrobněji o přestavbě kina – prostoru, v němž ČS hraje dodnes a který byl velmi poškozen při povodních roku 2002 a později byl opět zadaptován. V domě dříve sídlil Krajský filmový podnik s promítací místností pro schvalující funkcionáře strany. Z této části vzniklo ubytování herců. V malém foyer probíhala setkání během listopadové revoluce, jiné meetingy se konaly v Národním domě v ulici Velká Hradební, zde také založeno ústecké Občanské fórum.
2:46:10	V sezóně 1975–76 přišel do ČS Ivan Rajmont a na pozici uměleckého šéfa vystřídal Jaroslava Chundelu. Přivedl Leoše Suchařípu, Václava Knopa, Radana Ruseva a později Magdalenu Dolejšovou. První inscenací byl Ostrovského Šťastný den v režii [Petra] Palouše. Poté následoval Jakub fatalista. Odešli postupně Jiří Bartoška s Karlem Heřmánkem, už během Chundelovy éry odešel například Václav Helšus. Přišli Vladimír Kratina, Jan Hrušínský, Lenka Kodešová (Skopalová), Jiří Kodeš, Daniel Dítě a jiní. Dále ČS prošli Jiří Schmitzer, Karel Meister, Tomáš Töpfer s první manželkou Zuzanou, Pavel Rímský, Luděk Štvrtlík, Miluše Šplechtová, Jiří Knot, Rudolf Stärz. S Ivanem Rajmontem hodně pracoval jako dramaturg a později i jako herec Leoš Suchařípa – velké role začal hrát právě v ČS. Podrobněji o náplni práce provozního šéfa, nářadník měl sekretářku a později i náboráře. Neměli ekonoma, podklady pro honoráře dělal M. Dvořák. Produkce prostor na zájezdech, hlídání rozpočtu. Objednávání autobusů – někdy autobus

	Státního divadla, jindy ČSAD. Vzpomínka na krádež autobusu v Novém Boru. O složité organizaci dohrávání členů souboru, kteří z divadla odešli a hráli už jinde. Později byl narátor v Realistickém divadle – vedl si evidenci hostování bývalých členů.
3:03:07	Spolupráce s Ivanem Rajmontem byla velmi dobrá, režisér se s narátorem radil, měl pochopení pro provozní záležitosti a chápal, že něco zařídit jednoduše nelze. Vybudoval skvělý soubor – Tři sestry jsou podle narátora vrchol Rajmontovy tvorby nejen v Činoherním studiu. O Jaroslavu Vostřím – v ČS byl asi dvě sezóny, s ním „to občas drhlo“, ale udělal několik dobrých inscenací, např. Komtesa a přechotní důstojník – hostování Petra Čepka, (menší roli hrál narátor). S manželi Kodešovými a Vladimírem Kratinou nastudoval hru J. V. Arbuzova Můj ubohý Marat, dále adaptoval Gozziho hru Být královnou v Samandalu a upravil a režíroval Shakespearův titul Jak se vám líbí, [a to v letech 1976 až 1977]. O Janu Grossmanovi – citace vyjádření Marie Spurné, narátorovy manželky. Leoš Suchařípa J. Grossmanovi rozuměl lépe než jiní, kteří byli ze zkoušek často zmateni, on ale vždy dobře věděl, co dělá. Další hostující režiséři: [Alois] Hajda, Miroslav Krobot – o inscenacích Kvadratura kruhu a především Pazour s Ondřejem Vetchým s Františkem Staňkem. O cenzuře. Při generálce byly zakázány Brechtovy Hovory na útěku, r. Ivan Rajmont, hráli Leoš Suchařípa a Jiří Untermüller. Jednou z posuzujících byla i primátorka města. Muselo se vracet vstupné a odvolat premiéru. Hostoval i Jan Kačer – Komedie masopustu, hrála se už dříve jinde, ústečtí koupili hotovu výpravu, krásné písně, dobře zpíval mj. Tomáš Töpfer. Koenigsmarkova hra [Sbohem], bel ami, která měla mít premiéru 21. [27.] 9. 1979, byla zakázána. Rajmontova éra v ČS skončila odchodem do Divadla Na zábradlí. Ještě před tím měl ale v Ústí problém. Drobná autonehoda s minimální škodou se stala záminkou k pokusu zavázat ho ke spolupráci s STB, nesouhlasil, potrestán vězením. ČS stálo za ním a podali žádost o předčasné propuštění, což se povedlo. Ve vězení I. R. dostal nabídku z Armádního divadla v Martině na režii Gogolovy Ženitby. To také pomohlo.
3:18:25	Mezitím v ČS šéfovali herec Václav Knop a poté spisovatel a scénárista Václav Dušek. Chvilí šéfa zastupoval narátor. Na rok se v listopadu 1985 vrátil Ivan Rajmont, poté odešel do Divadla Na zábradlí a přišel Pavel Pecháček a v roce 1987 Petr Poledňák, dnes se věnuje podnikání. V ústeckém ČS režírovali v Poledňákově éře také Petr Kracik a Jiří Krejčík – zmínka o hádce a posléze dobrých vztazích. P. P. si přivedl herce Karla Greifa, Otu Sládka, Ivana Jiříka, Ivanu Chýlkovou, Karla Rodena, Janu Špaňurovou a další. Už dříve zde hrála Alena Mihulová. Petr Poledňák jako dobrý režisér, šéf i organizátor událostí kolem listopadu 1989, založení Občanského fóra, ČS jako centrum revolučního dění v Ústí. Pozván například i Emil Zátopek, vystoupil zde také už v Praze známý Jiří Bartoška aj. Fotografie z revoluce v Ústí nad Labem a zakládání OF v Národním domě k dispozici podle narátora v Divadelním ústavu. Následuje popis prohlížených fotografií. Diskuse se konaly v Národním domě, divadlo bylo mimo provoz. Po 21. listopadu byl vyjednáán zájezd do Naivního divadla v Liberci, který chtělo ČS využít k uspořádání debaty s diváky. Ředitel NDL

	[František] Sokol je ale do divadla nepustil. Debata se konala v Divadle F. X. Šaldy. Krajský výbor strany určoval možnosti divadel, v době Kladivadla byl tajemníkem přes kulturu na KV Jiří Lošťák (po roce 1968 vyhozen), byl vzdělaný a divadlu se snažil pomáhat. Zkušenost s tzv. tiskovým dozorem v Praze. V Klicperově divadle v Kobyliších se natáčel pořad s Ljubou Hermanovou a také Kabaret o myšilidech z dílny Kladivadla, domluveno bylo také vystoupení v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka [dnešní Výstaviště]. Zde byly zakázány a tedy vynechány některé scénky, zatímco na nahrávce pro televizi totéž prošlo a bylo posláno k vidění na TV obrazovkách. Bizarní dopisy od okresních funkcionářů (v Ústí soudruh Řádek). V roce 1990 narátor odešel z Činoherního studia, uspořádal benefici s mnoha hosty z Kladivadla, z ČS, z kapely Fešáci (Karel Poláček), která s Kladivadlem spolupracovala, hosty dále byli Pavel Fiala, Jiří Krejčík, Petr Poledňák, Ota Roubínek, Marie Spurná, Jiří Bartoška, Tomáš Töpfer, Ivan Rajmont, Ivan Řezáč, Jindřich Beránek – redaktor čsp. Průboj a fanoušek Kladivadla.
3:33:58	V roce 1990 přišla nabídka z Realistického divadla od Jiřího Fréhara a Karla Kříže. Místo bylo i pro manželku Marii Spurnou, která přišla až na konci sezóny. Náplní práce byly především programy (oficiálně tajemníkem uměleckého provozu), práce už nebylo tolik jako v ČS, v Realistickém divadle už na vše měli lidi. J. Fréhar se později vzdal ředitelského postu, budova v restituci přešla na potomka Švandů [ze Semčic], ředitelem krátce Václav Petrmichl. [Narátor mylně uvádí přejmenování divadla na Grotesku, pozdější název byl Labyrint]. Pozdější šéf divadla [míně Richard Kraus] rozpustil soubor. Do Národního divadla narátor přešel na základě nabídky Ivana Rajmonta, bylo to v době ředitele Jindřicha Černého. Podrobněji ve videozáznamu.
3:38:31	KONEC AUDIONAHRÁVKY
	VIDEOZÁZNAM
Stopáž 0:25:23	O působení v Národním divadle. Původní představa I. Rajmonta byla větší autonomie činohry, narátor by se staral o nábor a prodej vstupenek. Nakonec se to ale nemohlo uskutečnit, zůstal objednávkový systém společný pro všechny scény ND. M. Dvořák se zaměřil na propagaci a lektorskou práci, spolupráce na programech – historické exkurzy k inscenacím a titulům, medailonky herců a tvůrců – to byla v rámci programů novinka. Přípravoval také výstavy (celkem několik desítek) ve Stavovském divadle, v Kolowratu i v historické budově ND zaměřené na jubilea osobností. Spolupráce s archivem ND – skvěle vedený archiv. Vzpomínka na představení Jiráskovy Lucerny v režii V. Vejražky s Otomarem Krejčou jako mlynářem a ověření faktů o obsazení v archivu. Vzpomínka na spolupráci s architektem Josefem Svobodou při přípravě výstavy věnované O. Krejčovi. O dokumentování hrobů slavných jako velkém narátorově koníčku. Vydal už pět knih na toho téma – fotografie a texty k hrobům. Od herců ND přešel i k umělcům jiných scén a později i k osobnostem jiných profesí. Na popud herečky Ivy Hüttnerové a s její pomocí se kontaktoval s ústeckým nakladatelem Pavlem Mészárosem, který knihu Malý průvodce po hrobech velkých vydal nákladem tisíc kusů. Brzy vyšlo

	druhé vydání. V současné době Miloš Dvořák odevzdává k nakladatelské péči už pátý díl. Příklad badatelské práce na hledání hrobu Evalda Schorma.
--	--